

Hatékonyan a múltékonnyról

TÜZES LÓ

DOROS JUDIT

Pár napot nálunk időzött külföldi rokonunk, ötvenes éveinek vége felé járó, folyton tanuló, folyton szemlélődő, világot látott, az aktív munkától már visszavonult tanítónő. Mostanában azt vette a fejébe, hogy csiszolja magyartudását, mert hiába anyanyelve ez, a filmeket még nem érti tökéletesen, és az újságokban olvasottak sem jönnek mindig át, ő pedig azt szereti, ha árnyaltan fogadhatja be a világot, nem csak elnagyoltan. Ezért a fővárosban tölt pár hónapot, nyelvtanfolyamra is beiratkozott, s hogy testét se hagyja cserben, időnként táncolni jár, és mindennap megtesz legalább tízezer lépést.

A nógrádi dombok felé autózunk, s az igekötőket gyakoroltuk. Itt-ott szemerkélt az eső, ezért az „esett” igét választottuk. Beesett, kiesett, leesett, felesett, megesett, elesett, átesett, ráesett, ideesett, odaesett, szétesett, összeesett, viszszaesett – jókat kacagtunk, mire

Leginkább politikusoktól hallotta, emberek-től még sose, s nem megy a fejébe, mit üzen ez a melléknév

mindegyikre találtunk megfelelő példát. A tizenhárom igekötőt dallamos füzérré fűztük fel, hogy jobban bekússzon a fülbe, nyomtérképp pedig később ő maga kezdetleges tánclépésekkel is „elsztepelte” valamennyit. Hogy a mozgás mennyit segít a tanulásban, arra még iskoláskoromból emlékszem: otthon a cserépkályhától az ablakig fel-alá járkálva tanultam meg Magyarország megyéinek és megyeszékhelyeinek nevét.

Aztán azt kérdezte, mit jelent pontosan az a szó, hogy hatékony. Mert mostanában annyi helyről hallja ezt, rádióban, tévében, lassan olybá tűnik neki, hogy ez lett az ország kedvenc szava. Leginkább politikusoktól hallotta, emberektől még sose, s nem megy a fejébe, mit üzen ez a melléknév. Mondtam neki, hogy amúgy a politikus is ember, csak hogy cizelláljam még a szövegértést, de hazaérve azért gyorsan átnéztük az utóbbi hetek kijelentéseit.

Rétvári Bence például azt mondta, hatékony a magyar drogszabályozás. Varga Mihály Palkovics Lászlóval Jászberényben a nagy

múltú Electrolux nyolcszáz dolgozójának elbocsátása kapcsán arról beszélt, hogy munkaerő-közvetítéssel, átképzéssel, az önkormányzattal együttműködve hatékony segítséget kíván nyújtani az embereknek. Lázár János egy gazdasági konferencián fogalmazott úgy, hogy a hatékony állam erős, de kicsi, míg Domokos László, az Állami Számvevőszék elnöke ugyanitt azt mondta, hogy a hatékony államnak célszerűnek, eredményesnek és etikusnak kell lennie.

Végigolvastuk mindet.

– Érted már? – kérdeztem, mire azt felelte, hogy még mindig nem, inkább találjunk szinonimát a szóra, hátha akkor megérti.

– A hatékony olyan, mint a megfelelő gyógyszer – magyaráztam. Beveszed és hat. Eredményes. Segít. Célba ér. Működik. De az emberek nem használják – folytattam –, jobban szeretik azt mondani valamire egyszerűen, hogy hatott vagy nem hatott.

Gondoltam, beszélünk még az „ékony-ékeny”, az igékből melléknévet képzők használatáról, de inkább elnapoltuk. Érzékeny terület, képlékeny fogalmak, múltékony jelen.

Vékony jég.